

"Μήπως η φιλοξενία συνίσταται στο να υποβάλλεις ε-ρωτήματα στον ερχόμενο, ρωτώ ντας πρῶ τα απ' ὅλα το ὄνομα του ἢ μήπως η φιλοξενία ἀρχίζει με την...

υποδοχή χωρίς ἐρώ τηση;". Είναι καταλυτικής σημασίας η ἐρώ τηση που θέτει ο Jacques Derrida στο περίφημο ἔργο του "Περὶ φιλοξενίας", σε τέτοιο βαθμό που μας εισάγει στην θεώ ρηση του ἄλλου, του ξένου.

Το εὐαγγέλιο της Κυριακῆς των Αποκρεω (Ματθ. 25, 31 46) ἐρχεται να συντρίψει κάθε νενομισμένο ηθικισμό και ευσεβισμό. Αποτελῶ ντας ἓνα πνευματικό μανιφέστο, δίνει γροθιά στον ολοκληρωτισμό της εἰδωλικῆς εἰκόνας που χρεώ νεται η ηθική, η οποία παραφρασμένη, σε μία τέτοια περίπτωση, λειτουργεῖ την ατομικότητα παρὰ τη σχεσιακή κατάσταση και την συνοδικότητα της κοινωνικῆς συνύπαρξης. Το εὐαγγέλιο αὐτό ἀπαγορεύεται σε ὅσους θεωροῦν πως οι μεταφυσικῆς ἀνησυχίες και προοπτικῆς αὐτῶ ν των ἀνησυχιώ ν συνάδουν με μία προσωπική ἀντιμετώ πιση ὑπὸ τη θεώ ρηση της ατομικότητας, ὅπως την ἐκπέμπει η θρησκευτικότητα.

Το εὐαγγέλιο αὐτό βάζει τα πράγματα στη θέση τους. Ξεκαθαρίζει το ομιχλώ δες τοπίο της σωτηρίας που δεν αποτελεί ὑπόθεση ενός ἀτόμου ἀλλὰ ὑπόθεση προσώ πων που κοινωνοῦν το ἐκκλησιαστικό πνεῦμα ἐντὸς της ἐκφραστικῆς ἀποδοχῆς της ετερότητας στην ομοουσιότητα. Με ἄλλα λόγια, η σωτηρία περνάει στο ἐπίπεδο της συλλογικότητας, εἶναι θέμα ἀντίληψης και συναντίληψης των προσώ πων που δεν αποτελοῦν άτομα ἀλλὰ πρόσωπα, ἀναπτυσσόμενα σε σχέση. Ο Χριστός ξεκαθαρίζει τα πράγματα. Και τα ξεκαθαρίζει καθιστῶ ντας σαφές με

τον πιο ισχυρό λόγο και τρόπο, το δίλλημα της σωτηρίας. Ποιο είναι αυτό; Η σωτηρία του εαυτού μου μέσα από τον εαυτό μου ή η σωτηρία μου μέσα από τον άλλον, τους άλλους; Εδώ κάνει την έκπληξη ο Χριστός. Σου λέει μέσα από το ευαγγέλιο, κοίταξε να δεις, εάν θες να σωθείς και να γευτείς τον παράδεισο, θα περάσεις από τους άλλους, οι οποίοι είναι εικόνα δική μου. Δεν αφήνει περιθώρια για παρερμηνείες ο Χριστός. Θες να σωθείς; Ο άλλος είναι ο δρόμος για τη σωτηρία σου. Δεν περνάνε εδώ οι ατομικιστικές ευσέβειες. Θες να σωθείς; Αγάπησε τον άλλον, δέξου τον άλλον, οικειώ σου τον, σαρκώ σου στον άλλον, άδειασε τον εαυτό σου.

Αναφερόμενος στην ημέρα της μελλούσης κρίσεως, ο Χριστός γίνεται το πιο απογοητευτικό πρόσωπο και η διδασκαλία του ακόμη πιο απαγορευτική.

Απογοητευτικός για όσους πίστευαν πως η δικαίωση αποτελεί προσωπικό καημό και απαγορευτική η διδασκαλία του για όσους εμμένουν στο γράμμα του νόμου, στη λατρεία του τύπου και στην εξορία της ουσίας των πραγμάτων. Θεωρώ πως το ευαγγέλιο αυτό χτυπάει ένα ισχυρό μέρος της εκκλησιαστικής υποκρισίας, όλων εκείνων των προσώπων που επιμένουν στην αυτοδικαίωση τους.

Ο άλλος που, κατά Levinas, είναι απαραίτητος στη σχέση μου με τον Θεό δεν παύει να είναι ο Χριστός, όποιος κι αν είναι αυτός ο άλλος. Ε, λοιπόν, αυτόν τον άλλον δείχνει ο Χριστός στο ευαγγέλιο της Κυριακής. Αυτός ο άλλος γίνεται ξένος. Ο πιο ξένος μου, ο πιο διαφορετικός μου. Διαφορετικός σε όλα, θρησκεία, χρώμα, κοινωνία, πεποιθήσεις. Πέρα, βέβαια, από τον ξένο του Derrida, υπάρχει και ένας άλλος ξένος. Και το διαφορετικό σ' αυτό είναι πως δεν πρόκειται για έναν ξένο άνθρωπο αλλά για τον ξένο Χριστό. Εκείνον τον ξένο του δοξαστικού της Μ. Παρασκευής, "τόν ἐκ βρέφους ὡς ξένον ξενωθέντα ἐν κόσμῳ".

Σύμφωνα με το ευαγγέλιο της Κυριακής, ο Χριστός αναφέρεται στον τρόπο που θα κρίνει την ανθρωπότητα. Αναποδογυρίζει τα πράγματα και αναφέρεται σε μία μεταξίωση, σε ένα αναποδογύρισμα των ηθικών αξιών. Κι εκεί που κάθε ευσεβιστική και ηθικιστική φωνή εντός των τειχών της Εκκλησίας θα περίμενε τη δικαίωση, ο Χριστός δεν αναφέρεται στην εγκράτεια, στην προσευχή, στις μετάνοιες, στη σιωπή, στη νηστεία, χωρίς να μπαίνουν όλα αυτά στο περιθώριο. Δείχνει όμως με τους λόγους τους πως δεν σώζουν αυτά. Ο παράδεισος ξεκινάει από τον άλλον. Ο λόγος του πλέον θυμίζει ενέργεια, ασκητική διάθεση, αγαθή προαίρεση προς τον πλησίον, τον άλλον, τον ξένο. Ο πεινασμένος, ο κουρελιασμένος, ο άρρωστος, ο φυλακισμένος, όλοι αυτοί γίνονται τα πρόσωπα που καθιστούν τη σωτηρία ως βρώσιμο και όχι ως απαγορευμένο καρπό.

Τέλος τα ψέμματα. Δεν περνάει η σωτηρία μέσα από το πόσο αγρυπνώ, νηστεύω από λάδι, κάνω μετάνοιες στο δωμάτιο μου, δείχνω σκυθρωπός από τη νηστεία, γίνομαι εγκρατής για τον εαυτό μου, εκκλησιάζομαι. Αυτά είναι ευαίσθητα σημεία της προσωπικής μου έκφρασης και αφορούν εμένα, την πνευματική μου ωρίμανση, πορεία προς τη χαρισματική ολοκλήρωση. Όχι όμως τη σωτηρία μου. Η σωτηρία δεν περνάει μέσα από την ατομικότητα που αποτελεί στοιχείο της θρησκευτικότητας. Περνάει μέσα από τον άλλον. Από τη διάθεση μου απέναντι στον άλλον, την προαίρεση μου, το πώς κινώ την ελευθερία μου προς τον άλλον, το πώς ενεργώ προς τον άλλον. Να λοιπόν που ο τρόπος και πάλι αναδεικνύεται καθοριστικός για την εξέλιξη των πραγμάτων, για τα ίδια τα πράγματα.

Πιστεύω πως απέχουμε πολύ από την ουσία των πραγμάτων. Στην Εκκλησία,

πολλές φορές, βαραινουμε από αγκυλώ σεις και αλλοιώ σεις του αληθινού πνεύματος του ευαγγελίου, της ζωής, των μεταφυσικώ ν προοπτικώ ν μας. Κοιτάζουμε να τακτοποιήσουμε τον εαυτό μας, μας ενδιαφέρουν πανηγυρικές πνευματικές φιέστες και ένας άλλος σε εξορία. Ποτέ δεν κοιτάξαμε την ουσία, την ομορφιά της ουσίας. Γιατί να την κοιτάξουμε τώ ρα; Κάποτε, ο Αρχιεπίσκοπος Αλβανίας κ.κ. Αναστάσιος, θέλοντας να δείξει την πνευματική φτώ χεια μας, είπε τα εξής: "Πήγα στην Αφρική, με ρώ τησαν τι είναι τα υποστατικά ιδιώ ματα της Αγίας Τριάδας. Πήγα μετά στην Ασία και με ρώ τησαν αν μπορούμε να μετέχουμε στις άκτιστες ενέργειες του Θεού. Επέστρεψα στην Ελλάδα και με ρωτούσαν αν κάνει η γυναίκα να φορά παντελόνι". Κι εμείς ασχολούμαστε με τρίχες...

Πρεσβύτερος Ηρακλής Φίλιος (Βαλκανιολόγος, Θεολόγος)
Εφημέριος Ι.Ν. Αγίου Δημητρίου Διάβας